Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE
JULIANE KOKOTT,
predstavljeni 30. aprila 2020[1]

Zadeva C-254/19

Friends of the Irish Environment Limited
proti
An Bord Pleanála,
ob udeležbi
Shannon LNG Limited

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo High Court (višje sodišče, Irska))

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Direktiva 92/43/EGS – Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst – Ustrezna presoja posledic načrtov in projektov – Področje uporabe – Podaljšanje soglasja za izvedbo v zvezi z izgradnjo terminala za ponovno uplinjanje utekočinjenega naravnega plina – Enotni ukrep“

I. Uvod

1. Člen 6(3) Direktive o habitatih[2] zahteva, da je treba pri vsakem načrtu ali projektu, ki bi lahko pomembno vplival na ohranitveno območje, opraviti *ex-ante* presojo njegovih posledic glede na cilje ohranjanja tega območja. Ali je podaljšanje gradbenega dovoljenja, katerega veljavnost je omejena na deset let, za nadaljnjih pet let načrt ali projekt v smislu te določbe? Ali pa je treba prvotno soglasje za izvedbo in njegovo podaljšanje šteti za enotni ukrep, tako da nadaljnja presoja ni potrebna? To vprašanje je treba razjasniti v okviru obravnavanega postopka predhodnega odločanja, ki ga je začelo High Court (višje sodišče, Irska).

1 Jezik izvirnika: nemščina.

2 Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL 2013, L 158, str. 193).

II. Pravni okvir

A. Pravo Unije

2. Soglasje za načrte in projekte, ki bi lahko pomembno vplivali na območje, varovano z Direktivo o habitatih ali Direktivo o pticah,[3] je v členu 6(2) in (3) Direktive o habitatih določeno tako:

„2. Države članice storijo vse potrebno, da na posebnih ohranitvenih območjih preprečijo slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere so bila območja določena, kolikor bi tako vznemirjanje lahko pomembno vplivalo na cilje te direktive.

3. Pri vsakem načrtu ali projektu, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja ali zanj potreben, pa bi sam ali v povezavi z drugimi načrti ali projekti lahko pomembno vplival na območje, je treba opraviti ustrezno presojo njegovih posledic glede na cilje ohranjanja tega območja. Glede na ugotovitve presoje posledic za območje in ob upoštevanju določb odstavka 4 pristojni nacionalni organi soglašajo z načrtom ali projektom šele potem, ko se prepričajo, da ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja, in, če je primerno, ko pridobijo mnenje javnosti.“

B. Irsko pravo

3. V predlogu za sprejetje predhodne odločbe so navedene upoštevne določbe iz Planning and Development Act 2000 (No. 30 of 2000) (zakon o prostorskem načrtovanju in gradnji iz leta 2000, Irska (št. 30 iz leta 2000); v nadaljevanju: PDA 2000).

4. Člen 40(1) PDA 2000 določa, da gradbeno dovoljenje po poteku gradbene faze preneha učinkovati:

„40. – (1) V skladu s pododstavkom (2) dovoljenje, izdano v skladu s tem delom, ob poteku ustreznega obdobja (vendar brez poseganja v veljavnost česar koli, kar je opravljeno v skladu z njim pred potekom zadevnega obdobja), preneha učinkovati glede –

(a) celotne izvedbe, če se izvedba, na katero se nanaša dovoljenje, med zadevnim obdobjem ni začela, in

(b) tistega dela izvedbe, ki v zadevnem obdobju ni bil končan, če se je izvedba med zadevnim obdobjem začela“.

5. Člen 42 PDA 2000 opredeljuje podaljšanje trajanja gradbenega dovoljenja. Na kratko, člen 42 določa alternativni podlagi, zaradi katerih je mogoče zaprositi za podaljšanje trajanja. Prva velja, če so bila v obdobju, ki naj bi bilo podaljšano, v skladu z gradbenim dovoljenjem opravljena obsežna dela in bo izvedba končana v razumnem času. Druga velja, če bi obstajali preudarki komercialne, gospodarske ali tehnične narave, nad katerimi prosilec ni imel nadzora, ki so bistveno nasprotovali začetku gradnje ali izvedbi obsežnih del iz gradbenega dovoljenja.

6. V primeru druge podlage, to je komercialnih, gospodarskih ali tehničnih pomislekov, je v člen 42 vgrajenih nekaj varoval zaradi zagotovitve, da gradbena dovoljenja, ki so na mrtvi točki, ne spodkopavajo razvoja načrtovalske politike. Na primer, podaljšanja trajanja ni mogoče odobriti, če je od datuma izdaje dovoljenja prišlo do pomembnih sprememb v izvedbenih ciljih zazidalnega načrta, tako da izvedba ne bi bila več v skladu z ustreznim prostorskim načrtovanjem in trajnostno gradnjo na območju. Zagotoviti je treba tudi, da ni neskladnosti z ministrskimi smernicami.

3 Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL 2010, L 20, str. 7), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2013/17.

7. Pomembno je, da je vgrajeno nadaljnje varovalo za zagotovitev skladnosti z Direktivo PVO [4] in Direktivo o habitatih. Natančneje, če se izvedba ni začela, mora lokalni organ za prostorsko načrtovanje ugotoviti, da je bila pred izdajo gradbenega dovoljenja opravljena presoja vplivov na okolje ali ustrezna presoja ali obe vrsti presoje, če se to zahteva člen 42(1)(a)(ii)(IV).

8. Člen 42 vsebuje nadaljnje varovalo v smislu dolžine obdobja, za katero se lahko odobri podaljšanje trajanja. Izrecno je določeno, da dodatno obdobje ne more biti daljše od petih let. Poleg tega se lahko za podaljšanje trajanja zaprosi samo enkrat.

9. Člena 146B in 146C PDA 2000 določata postopek, s katerim je mogoče spremeniti določeno vrsto gradbenega dovoljenja, ki je na voljo v primeru razvoja strateške infrastrukture. Ta člena ne vsebujeta nobenih izrecnih določb za izvedbo predhodne presoje ali presoje posledic v smislu Direktive o habitatih.

10. Člen 50 PDA 2000 določa, da lahko oseba izpodbija veljavnost odločitve o prostorskem načrtovanju samo tako, da vloži predlog za dopustitev sodnega nadzora. Za tak predlog velja osemtedenski rok. High Court ima diskrecijsko pravico, da v določenih opredeljenih okoliščinah rok podaljša.

11. Obstoj tega roka po mnenju nacionalnih sodišč stranki v sporu preprečuje, da bi – v postopkih sodnega nadzora, uperjenih zoper poznejšo odločitev o prostorskem načrtovanju – vložila pritožbe, ki so vsebinsko uperjene zoper prejšnjo odločitev o prostorskem načrtovanju, katere rok je že zdavnaj potekel. To sodišče ugotovi na podlagi obrazložitve tožbe in ne zgolj na podlagi formalnega tožbenega predloga.

III. Dejansko stanje in predlog za sprejetje predhodne odločbe

12. Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja dejansko stanje, navedeno v nadaljevanju.

13. An Bord Pleanála, ki je irski organ za prostorsko načrtovanje, je 31. marca 2008 izdal soglasje za izvedbo plinskega terminala, natančneje terminala za ponovno uplinjanje utekočinjenega naravnega plina.

14. Lokacija načrtovanega projekta naj bi bila v bližini dveh sedanjih območij Nature 2000, namreč posebnega ohranitvenega območja v skladu z Direktivo o habitatih „Lower River Shannon“ (spodnji tok reke Shannon – koda območja IE0002165) ter posebnega območja varstva v skladu z Direktivo o pticah „River Shannon and River Fergus Estuaries“ (ustji rek Shannon in Fergus – koda območja IE0004077).

15. Gradbeno dovoljenje je bilo izdano v skladu z nacionalno zakonodajno ureditvijo, v katero Direktiva o habitatih ni bila ustrezno prenesena. Uradna odločitev o izdaji gradbenega dovoljenja se zato ne sklicuje niti na Direktivo o habitatih niti na navedeni evropski ohranitveni območji. Zato naj v skladu s predlogom za sprejetje predhodne odločbe ne bi bilo mogoče izhajati iz tega, da odločitev vsebuje „popolne, natančne in dokončne sklepe, ki lahko odstranijo vsak razumen znanstveni dvom o učinkih [predvidenih] del“. [5]

16. V gradbenem dovoljenju je bil določen desetletni rok za izvedbo in dokončanje predlaganih izvedbenih del (v nadaljevanju: gradbena faza). Za poznejše delovanje plinskega terminala (v nadaljevanju: operativna faza) rok ni bil določen.

4 Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL 2011, L 26, str. 1), kakor je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 (UL 2014, L 124, str. 1).

5 High Court se pri tem sklicuje na sodbo z dne 24. novembra 2011, Komisija/Španija (Alto Sil) (C-404/09, EU:C:2011:768, verjetno točka 100).

17. Na koncu se v tem desetletnem obdobju izvedbena dela niso nikoli začela. Nosilec projekta pojasnjuje, da so bile zamude med drugim posledica sprememb v irski politiki glede dostopa do nacionalnega prenosnega plinskega omrežja in, splošneje, sprememb gospodarskega položaja v letu 2008.

18. Nosilec projekta je septembra 2017 predložil vlogo za spremembo pogojev za izvedbo, tako da bi gradbeno fazo podaljšali za nadaljnjih pet let. Organ za prostorsko načrtovanje je tej vlogi ugodil, tako da se bo gradbena faza zdaj iztekla 31. marca 2023.

19. Friends of the Irish Environment je podaljšanje gradbene faze izpodbijala v okviru postopka sodnega nadzora pred High Court.

20. High Court je zato Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali odločitev o podaljšanju trajanja soglasja za izvedbo pomeni tak dogovor o projektu, da zahteva uporabo člena 6(3) Direktive o habitatih?

2. Ali na odgovor na prvo vprašanje vpliva kateri od naslednjih preudarkov?

   (a) Soglasje za izvedbo (katerega trajanje naj bi bilo podaljšano) je bilo izdano v skladu z določbo nacionalnega prava, ki ni ustrezno prenesla Direktive o habitatih, saj je zakonodaja ustrezno presojo v smislu Direktive o habitatih napačno enačila s presojo vpliva na okolje v smislu Direktive PVO.

   (b) Soglasje za izvedbo, kakor je bilo prvotno podeljeno, ne navaja, ali je bila vloga za soglasje obravnavana v skladu s fazo 1 ali fazo 2 člena 6(3) Direktive o habitatih, in ne vsebuje ‚popolnih, natančnih in dokončnih sklepov, ki lahko odstranijo vsak razumen znanstveni dvom o učinkih del, ki so bila predvidena na zadevnem območju‘, kot se zahteva v skladu s sodbo z dne 24. novembra 2011, Komisija/Španija (C-404/09, EU:C:2011:768).

   (c) Prvotno obdobje soglasja za izvedbo je poteklo in posledično je soglasje za izvedbo prenehalo veljati za celotno izvedbo. Do morebitnega podaljšanja soglasja za izvedbo ni mogoče izvajati nobenih gradbenih del v skladu z njim.

   (d) Nikoli niso bila izvedena nobena gradbena dela v skladu s soglasjem za izvedbo.

3. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, kakšni preudarki se zahtevajo od pristojnega organa v zvezi z izvedbo pregleda iz faze 1 v skladu s členom 6(3) Direktive o habitatih? Na primer, ali se od pristojnega organa zahteva, da upošteva katerega od naslednjih preudarkov ali vse:

   (i) ali obstajajo spremembe glede predlaganih del in rabe;

   (ii) ali je prišlo do sprememb na okoljskem področju, na primer v smislu imenovanja evropskih območij po datumu odločitve o podelitvi soglasja za izvedbo;

   (iii) ali je prišlo do pomembnih sprememb na znanstvenem področju, na primer novejše raziskave v zvezi z upravičenim interesom evropskih območij?

   Podredno, ali se od pristojnega organa zahteva, da oceni vplive celotne izvedbe na okolje?

4. Ali je treba razlikovati med:

   (i) soglasjem za izvedbo, ki nalaga omejitev glede trajanja dejavnosti (operativna faza), in

(ii) soglasjem za izvedbo, ki nalaga le omejitev obdobja, v katerem lahko potekajo gradbena dela (gradbena faza), vendar pa ne nalaga nobene časovne omejitve glede trajanja dejavnosti, če se gradbena dela končajo v tem roku?

5. V kolikšnem obsegu, če sploh, za obveznost nacionalnega sodišča, da razlaga zakonodajo čim bolj v skladu z določbami Direktive o habitatih in Aarhuške konvencije, velja zahteva, da so morale stranke v sporu izrecno izpostaviti taka vprašanja glede razlage? Natančneje, če nacionalno pravo določa dva postopka sprejemanja odločitev, od katerih le eden zagotavlja skladnost z Direktivo o habitatih, ali je nacionalno sodišče zavezano nacionalno zakonodajo razlagati tako, da se je mogoče sklicevati le na tisti postopek sprejemanja odločitev, ki je v skladu s to direktivo, ne glede na to, da se stranke v postopku, ki poteka pred njim, niso izrecno sklicevale na natanko to razlago?

6. Če je odgovor na drugo vprašanje (točka a) tak, da je pomembno preučiti, ali je bilo soglasje za izvedbo (katerega trajanje naj bi se podaljšalo) podeljeno v skladu z določbo nacionalnega prava, ki ni ustrezno prenesla Direktive o habitatih, ali se od nacionalnega sodišča zahteva, naj ne uporabi pravila nacionalnega postopkovnega prava, ki pritožniku preprečuje, da bi izpodbijal veljavnost prejšnjega (poteklega) soglasja za izvedbo v okviru poznejše vloge za soglasje za izvedbo? Ali je tako pravilo nacionalnega postopkovnega prava v neskladju z obveznostjo glede popravnih ukrepov, kot je bila pred kratkim ponovljena v sodbi z dne 17. novembra 2016, Stadt Wiener Neustadt (C-348/15, EU:C:2016:882)?“

21. Friends of the Irish Environment, An Bord Pleanála (irski organ za prostorsko načrtovanje) in Evropska komisija so predložili pisna stališča. Ker Sodišče meni, da je z vsebino zadeve dovolj seznanjeno, ni razpisalo ustne obravnave.

IV. Pravna presoja

22. S prvim, drugim in četrtim vprašanjem iz predloga za sprejetje predhodne odločbe naj bi se pojasnilo, ali se člen 6(3) Direktive o habitatih sploh uporablja pri podaljšanju gradbenega dovoljenja. Tretje vprašanje nasprotno zadeva predhodno presojo, ali lahko odločitev o podaljšanju pomembno vpliva na ohranitvena območja, tako da bi bilo treba opraviti celotno presojo. High Court želi s petim vprašanjem izvedeti, ali mora nacionalno pravo razlagati v skladu z Direktivo o habitatih na lastno pobudo oziroma ali morajo to predlagati stranke. Šesto vprašanje, nazadnje, zadeva zavezujoč učinek prvotnega soglasja za izvedbo za presojo ugovorov proti odločitvi o podaljšanju.

A. Prvo, drugo in četrto vprašanje – obveznost ex-ante presoje

23. S prvim, drugim in četrtim vprašanjem, ki jih je treba obravnavati skupaj, naj bi se pojasnilo, ali je treba odločitev o podaljšanju soglasja za izvedbo v zvezi z izgradnjo naprave šteti za soglasje k projektu, tako da se mora uporabiti člen 6(3) Direktive o habitatih. Pri tem želi High Court z drugim vprašanjem izvedeti, ali so pri tem pomembni določeni preudarki. Četrto vprašanje razumem tako, da je treba z njim pojasniti, ali je treba podaljšanje gradbene faze v obravnavanem primeru obravnavati drugače kot pa podaljšanje operativne faze, ki je bilo predmet novejše sodbe glede podaljšanja obratovanja jedrskih elektrarn.[6]

24. Člen 6 Direktive o habitatih določa vrsto specifičnih obveznosti in postopkov za zagotovitev – kot izhaja iz člena 2(2) te direktive – vzdrževanja ali po potrebi obnove ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst v interesu Evropske unije.[7]

6 Sodba z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622).

7 Sodbi z dne 21. julija 2016, Orleans in drugi (C-387/15 in C-388/15, EU:C:2016:583, točka 31), in z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd) (C-441/17, EU:C:2018:255, točka 106).

25. Člen 6(3) Direktive o habitatih zato določa postopek presoje, katerega namen je z *ex-ante* presojo zagotoviti, da se načrti ali projekti odobrijo, le če ne škodujejo celovitosti zadevnega območja. [8]

26. Za to sta v členu 6(3) Direktive o habitatih določeni dve fazi. Prva faza, na katero se nanaša prvi stavek iz te določbe, od držav članic zahteva, da opravijo ustrezno presojo posledic načrta ali projekta na varovano območje, če lahko zadevni načrt oziroma projekt pomembno vpliva na to območje. V drugi fazi, določeni v drugem stavku te določbe, ki sledi navedeni presoji posledic, pristojni organ s takim načrtom ali projektom, ob upoštevanju določb iz člena 6(4) Direktive o habitatih, soglaša, le če ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja. [9]

27. Dvomi nacionalnega sodišča temeljijo na tem, da je bilo soglasje za izvedbo v zvezi z izgradnjo plinskega terminala že pravnomočno podano z odločbo iz leta 2008 in da je bila z odločbo iz leta 2018, ki je predmet spora, le podaljšana veljavnost tega soglasja za izvedbo. Pojasniti je torej treba, ali ta druga odločba pomeni soglasje k načrtu ali projektu v smislu drugega stavka člena 6(3) Direktive o habitatih.

28. V tem pogledu je treba najprej ugotoviti, da je irski organ za prostorsko načrtovanje s projektom soglašal tako, da je leta 2018 izdal soglasje za izvedbo, ki je predmet spora. V skladu z besedilom drugega stavka člena 6(3) Direktive o habitatih je tako soglasje dopustno, le če se je organ glede na ugotovitve presoje posledic prepričal, da načrt ali projekt ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja.

29. Irski organ za prostorsko načrtovanje temu predvsem nasprotuje z navedbo, da Sodišče podaljšanja dovoljenja za obratovanje ne šteje za soglasje za izvedbo projekta v smislu Direktive PVO, če ni povezano z deli ali posegi, ki bi spreminjali fizično stvarnost območja. [10] Ta ugovor pa ni prepričljiv, saj je pojem projekta v Direktivi PVO, katere predmet je splošna presoja vplivov projektov na okolje, opredeljen ožje kakor v Direktivi o habitatih. [11] Poleg tega bi tudi v skladu z merili iz Direktive PVO šlo za soglasje za izvedbo projekta, kajti brez podaljšanja soglasja za izvedbo ne bi bilo dopustno zgraditi plinskega terminala; predvidenih del ali predvidenih posegov, ki bi spreminjali fizično stvarnost območja, torej ne bi bilo mogoče izvesti.

30. Presoja podaljšanja pa ne bi bila potrebna, če bi bilo treba to podaljšanje in odločbo iz leta 2008 šteti za en sam, enoten ukrep. Nadaljnjih korakov za uresničitev takega enotnega ukrepa naj ne bi bilo treba ponovno presojati v skladu s členom 6(3) Direktive o habitatih. [12]

31. Po eni strani Sodišče meni, da dejstvo, da je bila ponavljajoča se dejavnost dovoljena na podlagi nacionalnega prava pred začetkom veljavnosti Direktive o habitatih, samo po sebi ne preprečuje, da bi se lahko taka dejavnost ob vsakem kasnejšem posegu štela za ločen projekt v smislu te direktive. V nasprotnem primeru vpliva te dejavnosti na zadevno območje ne bi bilo treba nikoli predhodno presojati. [13]

8 Sodbi z dne 7. septembra 2004, Waddenvereniging in Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, točka 34), in z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd) (C-441/17, EU:C:2018:255, točka 108).

9 Sodbe z dne 11. aprila 2013, Sweetman in drugi (C-258/11, EU:C:2013:220, točki 29 in 31); z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd) (C-441/17, EU:C:2018:255, točke 110, 111 in 115), in z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi (C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točki 92 in 99).

10 Sodbi z dne 17. marca 2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest in drugi (C-275/09, EU:C:2011:154, točka 24), in z dne 19. aprila 2012, Pro-Braine in drugi (C-121/11, EU:C:2012:225, točka 32). Glej pa tudi moje sklepne predloge v zadevi Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2018:972, točka 66 in naslednje). Sodbo Sodišča v tej zadevi razumem tako, da o mojih dvomih glede obstoječe sodne prakse ni bilo treba odločati.

11 Sodba z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi (C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točki 65 in 66).

12 V tem smislu sodbi z dne 14. januarja 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, točka 48), in z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi (C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točka 80).

13 Sodbe z dne 7. septembra 2004, Waddenvereniging in Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, točka 28); z dne 14. januarja 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, točki 41 in 42); z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi (C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točka 77), in z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, točka 127).

32. Po drugi strani Sodišče kljub temu dopušča, da se za nekatere dejavnosti zlasti glede na njihovo ponavljanje, naravo ali pogoje izvedbe lahko šteje, da so enotna dejavnost in se kot take lahko štejejo za en in isti projekt v smislu člena 6(3) Direktive o habitatih.[14] V tem primeru bi prišla v poštev le uporaba prepovedi slabšanja stanja iz člena 6(2) Direktive o habitatih,[15] ki le v določenih okoliščinah zahteva presojo posledic glede na cilje ohranjanja zadevnih ohranitvenih območij.[16]

33. Ta sodna praksa je nastala ob upoštevanju časovne veljavnosti člena 6(3) Direktive o habitatih. V primeru starega projekta, za katerega je bilo soglasje za izvedbo prvič izdano pred začetkom uporabe ureditve o varstvu, lahko namreč njena poznejša uporaba pomeni veliko dodatno breme, tako da je treba nosilca projekta posebej zaščititi. Zato menim, da je namen te sodne prakse varstvo legitimnih pričakovanj nosilcev projektov z določitvijo omejene omejitve obveznosti presoje iz člena 6(3).

34. V obravnavanem primeru sicer ne gre za ponavljajoče se dejavnosti, vendarle pa se prvotno soglasje za izvedbo iz leta 2008 in soglasje za izvedbo, ki je predmet spora, nanašata na isti projekt. Organ za prostorsko načrtovanje sicer tudi poudarja, da soglasje za izvedbo, ki je predmet spora, razen glede podaljšanja gradbene faze, ni spremenilo obsega projekta in njegovih možnih vplivov na okolje, zlasti na zadevna ohranitvena območja.

35. Kljub temu pa vrsta in okoliščine odločbe o podaljšanju govorijo proti temu, da bi se skupaj s soglasjem za izvedbo iz leta 2008 štela za enotno dejavnost in da bi se projekt s tem privilegiral glede na besedilo člena 6(3) Direktive o habitatih, iz katerega izhaja, da bi bilo treba uporabiti ta člen.

36. *Prvič*, v obravnavanem primeru *ne* gre za star projekt, za katerega bi bilo soglasje izdano pred začetkom uporabe člena 6(3) Direktive o habitatih. Nasprotno, že soglasje za izvedbo iz leta 2008 je moralo zadostiti tem zahtevam. Zato je z vidika prava Unije povod za to, da bi bilo treba nosilca projekta varovati s pravnim institutom enotnega ukrepa, občutno manjši.

37. Kajti v primeru ustrezne presoje soglasja za izvedbo iz leta 2008 bi bili stroški za presojo posledic odločbe o podaljšanju zelo omejeni. V bistvenem bi se lahko napotilo na prejšnjo presojo, upoštevati pa bi se morale zgolj spremembe, do katerih je od tedaj prišlo.

38. Če pa je bilo soglasje za prvotni projekt izdano s kršitvijo člena 6(3), pa je potreba po varstvu nosilca projekta občutno manjša kot v primeru starega soglasja za izvedbo, za katero strožje zahteve še niso veljale. To še toliko bolj velja, ker bistvene zahteve presoje posledic v skladu s členom 6(3) niso bile znane šele od sodbe proti Irski,[17] omenjene v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki je bila izdana malo pred soglasjem za izvedbo iz leta 2008, temveč jih je Sodišče natančno opredelilo že mnogo prej.[18] Ravno v primeru velikega projekta, kakršen je tudi obravnavani, je moral nosilec projekta vedeti za te zahteve prava Unije, tudi če je soglasje za izvedbo iz leta 2008 morda zadostilo zahtevam nacionalnega prava.

39. Drugič, irsko pravo izrecno določa, da je za podaljšanje gradbene faze potrebno ponovno soglasje za izvedbo. Zato High Court v drugem vprašanju (točka c) upravičeno omenja okoliščino, da izgradnja plinskega terminala brez soglasja za izvedbo, ki je predmet spora, ne bi bila mogoča, saj je prvotno priznana gradbena faza potekla.

14 Sodbe z dne 14. januarja 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, točka 47); z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi (C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točka 78), in z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, točka 128).

15 Sodba z dne 14. januarja 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, točka 49).

16 Glej sodbo z dne 14. januarja 2016, Grüne Liga Sachsen in drugi (C-399/14, EU:C:2016:10, točka 44).

17 Sodba z dne 13. decembra 2007, Komisija/Irska (C-418/04, EU:C:2007:780).

18 Sodba z dne 7. septembra 2004, Waddenvereniging in Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, zlasti točka 59).

40. V tem smislu je Sodišče v sodbi glede podaljšanja obratovanja jedrskih elektrarn poudarilo, da je dovoljenje za obratovanje zadevnih naprav že poteklo oziroma bi poteklo v kratkem in je bilo podaljšano zgolj na podlagi ureditve, ki je bila predmet spora.[19] Nasprotno pa je bilo soglasje za ponavljajoče se vzdrževalne ukrepe plovne poti, ki jih je Sodišče priznalo kot možne enotne ukrepe,[20] podano že v enem samem dovoljenju, preden se je člen 6(3) Direktive o habitatih začel uporabljati.[21]

41. Uporaba člena 6(3) Direktive o habitatih pri podaljšanju sicer ustreza namenu časovno omejenega soglasja za izvedbo določenih del. Iztek roka praviloma dopušča in zahteva preizkus, ali so pogoji za soglasje za izvedbo še vedno izpolnjeni. Zato na primer Direktiva o industrijskih emisijah[22] in Uredba o fitofarmacevtskih sredstvih[23] določata, da se dovoljenja (odobritve) izdajo le za določen čas in da jih je treba pred njihovim podaljšanjem pregledati. Predmet teh dovoljenj (odobritev) sicer ni gradbena faza nekega projekta, temveč operativna faza oziroma faza uporabe. Vendar pa tudi v primeru gradbene faze velja, da so upoštevne okoliščine in določbe po izteku določenega roka lahko drugačne kakor pa ob prvem soglasju za izvedbo.

42. Zato je predvsem *praktičnega* pomena, da je bilo soglasje za izvedbo iz leta 2008 izdano na podlagi določbe nacionalnega prava, s katero Direktiva o habitatih ni bila ustrezno prenesena (drugo vprašanje (točka a)), in da ni vsebovalo popolnih, natančnih in dokončnih sklepov, ki bi lahko odpravili vsak razumen znanstveni dvom o učinkih del, ki so bila predvidena (drugo vprašanje (točka b)). Oboje povzroči, da ima presoja soglasja za izvedbo iz leta 2008 le zelo omejen pomen za preizkus podaljšanja.[24] Če pa prvotna presoja ni bila zadostna, je še toliko bolj nujno, da se v okviru nove odločbe odpravijo morebitne pomanjkljivosti.[25]

43. Načeli pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj ne vodita do drugačnega sklepa. Pravna varnost, utemeljena s soglasjem za izvedbo iz leta 2008, ter morebitno legitimno pričakovanje sta se lahko namreč nanašala le na obdobje, v katerem je bilo v skladu s tem soglasjem za izvedbo dopustno zgraditi plinski terminal.

44. Soglasje za izvedbo, ki je predmet spora, pa se nanaša na čas po izteku gradbene faze iz soglasja za izvedbo iz leta 2008. Za to obdobje starejša odločba ni mogla utemeljiti ne pravne varnosti ne legitimnega pričakovanja. Dejstvo je namreč, da izgradnja plinskega terminala brez soglasja za izvedbo, ki je predmet spora, ni mogoča, saj je prvotno odobrena gradbena faza potekla. Za novo gradbeno fazo pa nasprotno velja, da gre za položaj, ki ga ni mogoče šteti za že določenega, tako da je treba uporabiti člen 6(3) Direktive o habitatih.[26]

19 Sodba z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, točka 130).

20 Sodba z dne 14. januarja 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, točka 47).

21 Sodba z dne 14. januarja 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, točka 11).

22 Člen 21 Direktive 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) (UL 2010, L 334, str. 159).

23 Člen 5 in člen 14 in naslednji Uredbe (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL 2009, L 309, str. 1).

24 V zvezi s tem glej v nadaljevanju točki 55 in 56.

25 Glede Direktive PVO glej sodbi z dne 17. marca 2011, Brussels Hoofdstedelijk Gewest in drugi (C-275/09, EU:C:2011:154, točka 37), in z dne 17. novembra 2016, Stadt Wiener Neustadt (C-348/15, EU:C:2016:882, točka 44).

26 Glej sodbo z dne 11. septembra 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias in drugi (C-43/10, EU:C:2012:560, točka 103).

45. Zato Friends of the Irish Environment zadevo upravičeno primerja s sodbo Wells,[27] ki se je nanašala na Direktivo PVO. Ta direktiva sicer iz razlogov pravne varnosti ne zahteva presoje vplivov na okolje v primerih, v katerih je bilo soglasje za izvedbo izdano po roku za prenos Direktive PVO, postopek za izdajo soglasja za izvedbo pa je bil formalno uveden pred tem trenutkom (tako imenovani projekti „Pipeline“).[28] Vendar pa odločba, ki je potrebna za preprečitev, da bi obstoječe soglasje za izvedbo ugasnilo, velja za novo soglasje za izvedbo v smislu Direktive PVO, v zvezi s katerim je potrebna nova presoja.[29]

46. *Tretjič*, odločba o podaljšanju v obravnavanem primeru omogoča prvo izvedbo del, torej ukrepa, glede katerega naj bi se v skladu s členom 6(3) Direktive o habitatih preučilo, ali lahko pomembno vpliva na zadevna ohranitvena območja. Tveganje takega vpliva pa je odločilnega pomena za to, ali je potrebna presoja posledic,[30] kajti preprečitev takih tveganj je cilj presoje.[31]

47. Tu se kaže bistvena razlika glede na ponavljajoče se dejavnosti, ki jih je v določenih okoliščinah mogoče šteti za enotni ukrep,[32] kajti taki ukrepi v primeru nespremenjenega ponavljanja praviloma ne bodo dodatno vplivali na ohranitveno območje.

48. V okviru drugega vprašanja (točka d) gre za to, ali je ta tretji vidik tako pomemben, da odločbe o podaljšanju ne bi bilo treba preveriti, če bi se s ciljem uresničitve projekta nekatera dela že izvedla, torej bi do dela vplivov že prišlo.

49. Na to vprašanje pa v obravnavanem postopku ni treba odgovoriti, ker pač nobena dela še niso bila izvedena. Poleg tega tudi taka dela v skladu s predlogom za sprejetje predhodne odločbe ne bi utemeljevala pravice, da bi se projekt lahko dokončal tudi po izteku odobrene gradbene faze.[33]

50. Odločbo o podaljšanju soglasja za izvedbo v zvezi z izgradnjo naprave, brez katere se ne smejo opraviti nobena dela, je torej treba šteti za samostojno soglasje k projektu, tako da se člen 6(3) Direktive o habitatih mora uporabiti.

B. Tretje vprašanje – predhodna presoja

51. High Court želi s tretjim vprašanjem izvedeti, katere preudarke mora upoštevati pristojni organ pri predhodni presoji v okviru prve faze v skladu s členom 6(3) Direktive o habitatih.

52. V skladu s prvim stavkom člena 6(3) Direktive o habitatih je treba pri vsakem načrtu ali projektu, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja ali zanj potreben, pa bi sam ali v povezavi z drugimi načrti ali projekti lahko pomembno vplival na območje, opraviti ustrezno presojo njegovih posledic glede na cilje ohranjanja tega območja.

27 Sodba z dne 7. januarja 2004 (C-201/02, EU:C:2004:12).

28 Sodbi z dne 18. junija 1998, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (C-81/96, EU:C:1998:305, točki 23 in 24), in z dne 15. januarja 2013, Križan in drugi (C-416/10, EU:C:2013:8, točki 94 in 95).

29 Sodba z dne 7. januarja 2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12, točke od 45 do 47).

30 Sodba z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi (C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točka 82).

31 Moji sklepni predlogi v združenih zadevah Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi (C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:622, točka 136) in v zadevi Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2018:972, točki 171 in 172).

32 Sodba z dne 14. januarja 2010, Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, točka 47).

33 Glej zgoraj, točka 4.

53. Zahteva po presoji posledic načrta ali projekta, določena v prvem stavku člena 6(3) Direktive o habitatih, je torej podrejena pogoju, da obstaja verjetnost ali tveganje, da bo ta načrt ali projekt pomembno vplival na zadevno območje.[34] Ob upoštevanju zlasti previdnostnega načela se šteje, da tako tveganje obstaja, če na podlagi najboljših znanstvenih dognanj na tem področju ni mogoče izključiti, da načrt ali projekt vpliva na cilje ohranjanja tega območja.[35] Presojo tega tveganja je treba izvesti zlasti glede na posebne značilnosti in okoljske razmere območja, na katero se tak načrt ali projekt nanaša.[36]

54. V okviru predhodne presoje je torej treba celostno upoštevati navedene vidike, da bi se lahko upravičila odpoved presoji v polnem obsegu.

55. Ugotovitev organa za prostorsko načrtovanje – ki je očitno implicitna – v zvezi s soglasjem za izvedbo iz leta 2008, da projekt ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja, je v tej zvezi le dejanski indic. Njegova teža je odvisna od razlogov, na katere je organ za prostorsko načrtovanje oprl to ugotovitev. Ker pa to soglasje za izvedbo glede na navedbe v predlogu za sprejetje predhodne odločbe že leta 2008 ni vsebovalo popolnih, natančnih in dokončnih sklepov, ki bi lahko odpravili vsak razumen znanstveni dvom o učinkih del, danes še toliko bolj ne more izključiti tveganja vplivov na območje.

56. Nasprotno, potrebna bi bila nova znanstvena dognanja, da presoje posledic ne bi bilo treba opraviti. Ta dognanja bi morala, prvič, odpraviti pomanjkljivosti iz presoje iz leta 2008, in drugič, upoštevati vmesne spremembe projekta, zadevnih varovanih habitatov in vrst[37] ter znanstvenih dognanj. Po potrebi je treba vključiti druge načrte in projekte, do katerih je v vmesnem času na novo prišlo, če bi ti lahko skupaj z načrtom ali projektom, glede katerega je treba opraviti presojo, pomembno vplivali na območje.

57. Na tretje vprašanje je zato treba odgovoriti tako, da je treba presojo posledic iz prvega stavka člena 6(3) Direktive o habitatih opraviti, če na podlagi najboljših zadevnih znanstvenih dognanj ni mogoče izključiti, da načrt ali projekt ne vpliva na cilje ohranjanja zadevnega območja. Prejšnja presoja istega načrta ali projekta lahko to tveganje izključi le v tistem obsegu, v katerem vsebuje popolne, natančne in dokončne sklepe, ki lahko odpravijo vsak razumen znanstveni dvom o učinkih del. S predhodno presojo je treba torej dodatno odpraviti morebitne pomanjkljivosti te prejšnje presoje in upoštevati, ali je bil v vmesnem času projekt spremenjen, ali so se na novo pridružili drugi načrti in projekti, ki bi lahko skupaj z načrtom ali projektom, glede katerega je treba opraviti presojo, pomembno vplivali na območje, pa tudi, ali je prišlo do sprememb zadevnih varovanih habitatov in vrst, in ali obstajajo nova znanstvena dognanja.

C. Peto vprašanje – skladna razlaga in trditve strank

58. High Court želi s petim vprašanjem izvedeti, kako daleč seže obveznost glede skladne razlage nacionalnega prava, če stranke te razlage niso izrecno uveljavljale.

59. Ozadje tega vprašanja je okoliščina, da organ za prostorsko načrtovanje podaljšanja soglasja za izvedbo, ki je predmet spora, ni oprl na določbe, ki določajo presojo posledic v skladu s členom 6(3) Direktive o habitatih, namreč na člen 42 PDA 2000, temveč na člena 146B in 146C PDA 2000, ki take presoje ne zahtevata. Izbira pravne podlage pa naj ne bi bila izrecno predmet tožbe v postopku v glavni stvari.

34 Sodbi z dne 7. septembra 2004, Waddenvereniging in Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, točka 43), in z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, točka 134).

35 Sodbi z dne 7. septembra 2004, Waddenvereniging in Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, točka 44), in z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, točka 134).

36 Sodbi z dne 17. aprila 2018, Komisija/Poljska (Beloveški gozd) (C-441/17, EU:C:2018:255, točka 112), in z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (C-411/17, EU:C:2019:622, točka 134).

37 V tem smislu sodba z dne 11. septembra 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias in drugi (C-43/10, EU:C:2012:560, točka 115).

60. Pri sklicevanju na izrecno uveljavljanje določenega tožbenega razloga je priporočljivo uporabiti sodno prakso, v skladu s katero morajo sodišča nekatera vprašanja preučiti po uradni dolžnosti. Na podlagi tega pravo Unije nacionalnim sodiščem sicer ne nalaga, naj po uradni dolžnosti preizkusijo vprašanje kršitve določb prava Unije, kadar bi s preizkusom tega vprašanja presegla meje spora, ki so jih določile stranke. Ta sodišča morajo pravne vidike, ki izhajajo iz zavezujoče določbe prava Unije, po uradni dolžnosti navesti le takrat, kadar so po nacionalnem pravu dolžna ali upravičena to storiti v zvezi z zavezujočo določbo nacionalnega prava. [38]

61. Ob podrobnejši obravnavi zadeve pa ta sodna praksa v obravnavanem primeru ni upoštevna, kajti Friends of the Irish Environment je – kolikor je razvidno iz spisa – dejansko vseskozi navajala, da je bil kršen člen 6(3) Direktive o habitatih. Zato ni razloga za presojo tega vprašanja po uradni dolžnosti.

62. Vprašanje je nasprotno treba razumeti v tej smeri, ali je pri sklicevanju na to določbo dopustno pogojevanje, da se stranka sklicuje tudi na določbe nacionalnega prava, katerih uporaba in skladna razlaga sta potrebni za odpravo morebitne kršitve prava Unije.

63. Kakor ustrezno navajajo Friends of the [Irish] Environment in Komisija, je sodna praksa v tej točki nedvoumna.

64. Sodišče je namreč že večkrat odločilo, da obveznost držav članic, ki izhaja iz direktive, da dosežejo rezultat, ki ga ta določa, in dolžnost, da sprejmejo vse ustrezne ukrepe, splošne ali posebne, da bi zagotovile izpolnjevanje te obveznosti, veljata za vse organe teh držav članic, vključno s sodnimi organi v okviru njihovih pristojnosti. [39]

65. Iz tega izhaja, da morajo ob uporabi nacionalnega prava nacionalna sodišča, ki morajo to pravo razložiti, upoštevati vsa pravila tega prava in uporabiti metode razlage, ki jih to pravo priznava, da bi ga v največjem mogočem obsegu razložila glede na besedilo in namen zadevne direktive za dosego rezultata, določenega v tej direktivi, in tako izpolnila zahteve iz člena 288, tretji odstavek, PDEU. [40]

66. Če to ni mogoče, primarnost prava Unije zahteva, da so nacionalna sodišča, ki v okviru svojih pristojnosti uporabljajo določbe prava Unije, dolžna zagotoviti polni učinek teh določb, pri čemer po potrebi po uradni dolžnosti odločijo, da ne bodo uporabila nobene neskladne določbe nacionalne zakonodaje. [41] Ta obveznost pa je omejena s tem, da vsaj direktiva sama po sebi ne more ustvarjati obveznosti za posameznika in se torej nanjo zoper njega ni mogoče sklicevati. [42]

67. Na drugi strani pa ni potrebno, da stranke pred nacionalnimi sodišči v podrobnostih izrecno navajajo, katere določbe nacionalnega prava naj ta sodišča razlagajo skladno ali ne uporabijo. Določitev teh določb in način za odpravo morebitnega protislovja med nacionalnim pravom in pravom Unije sta namreč del obveznosti nacionalnih sodišč, da dosežejo cilj, določen z direktivo.

38 Sodbe z dne 14. decembra 1995, van Schijndel in van Veen (C-430/93 in C-431/93, EU:C:1995:441, točke 13, 14 in 22); z dne 24. oktobra 1996, Kraaijeveld in drugi (C-72/95, EU:C:1996:404, točke 57, 58 in 60); z dne 12. februarja 2008, Kempter (C-2/06, EU:C:2008:78, točka 45), in z dne 26. aprila 2017, Farkas (C-564/15, EU:C:2017:302, točki 32 in 35).

39 Sodbe z dne 10. aprila 1984, von Colson in Kamann (14/83, EU:C:1984:153, točka 26); z dne 18. decembra 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628, točka 40), in z dne 7. avgusta 2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, točka 38).

40 Sodbe z dne 25. februarja 1999, Carbonari in drugi (C-131/97, EU:C:1999:98, točki 49 in 50); z dne 5. oktobra 2004, Pfeiffer in drugi (od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, točke od 113 do 116); z dne 7. avgusta 2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, točka 39), in z dne 14. maja 2019, CCOO (C-55/18, EU:C:2019:402, točka 69).

41 Sodbe z dne 9. marca 1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, točka 24); z dne 4. decembra 2018, Minister for Justice and Equality in Commissioner of An Garda Síochána (C-378/17, EU:C:2018:979, točka 35), in z dne 19. decembra 2019, Deutsche Umwelthilfe (C-752/18, EU:C:2019:1114, točka 42).

42 Sodba z dne 7. avgusta 2018, Smith (C-122/17, EU:C:2018:631, točka 42 in tam navedena sodna praksa). Glej pa tudi sodbo z dne 7. januarja 2004, Wells (C-201/02, EU:C:2004:12, točki 57 in 58).

68. V postopku v glavni stvari sicer tudi ni razvidno, zakaj bi si moralo High Court prizadevati za določitev pravilne pravne podlage za podaljšanje gradbene faze, če bi ugotovilo, da je bilo podaljšanje odobreno s kršitvijo člena 6(3) Direktive o habitatih.

69. Obveznost nacionalnega sodišča, da mora nacionalne določbe v največji možni meri razlagati v skladu s pravom Unije, vsekakor ne predpostavlja, da bi morale stranke v okviru postopka, ki teče pred tem sodiščem, to specifično razlago izrecno navajati, če te stranke vsaj zatrjujejo kršitev zadevnih določb prava Unije.

D. Šesto vprašanje – prekluzija

70. High Court želi s šestim vprašanjem izvedeti, ali ne sme uporabiti določbe nacionalnega postopkovnega prava, ki pritožniku preprečuje, da bi izpodbijal veljavnost prejšnjega (poteklega) soglasja za izvedbo v okviru poznejše vloge za soglasje za izvedbo.

71. To vprašanje se postavlja, le če bi bilo treba člen 6(3) Direktive o habitatih za podaljšanje uporabiti zato, ker je bilo prvotno soglasje za izvedbo izdano na podlagi nacionalne določbe, s katero Direktiva o habitatih ni bila ustrezno prenesena v nacionalno pravo. Kakor je že bilo navedeno, pa ta vidik ni odločilen,[43] tako da odgovor ni potreben.

72. To vprašanje sicer znova opozarja na načeli pravne varnosti in varstva legitimnih pričakovanj. Če sta ti načeli pomembni za uporabo člena 6(3) Direktive o habitatih, pa prideta do izraza v pravnem institutu enotnega ukrepa, ki je že bil obravnavan.[44] Tudi zato na šesto vprašanje ni treba posebej odgovoriti.

V. Predlog

73. Sodišču zato predlagam, naj odloči tako:

1. Odločbo o podaljšanju soglasja za izvedbo v zvezi z izgradnjo naprave, brez katere se ne smejo opraviti nobena dela, je treba šteti za samostojno soglasje k projektu, tako da se člen 6(3) Direktive 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst mora uporabiti.

2. Presojo posledic iz prvega stavka člena 6(3) Direktive 92/43 je treba opraviti, če na podlagi najboljših zadevnih znanstvenih dognanj ni mogoče izključiti, da načrt ali projekt vpliva na cilje ohranjanja zadevnega območja. Prejšnja presoja istega načrta ali projekta lahko to tveganje izključi le v tistem obsegu, v katerem vsebuje popolne, natančne in dokončne sklepe, ki lahko odpravijo vsak razumen znanstveni dvom o učinkih del. S predhodno presojo je treba torej dodatno odpraviti morebitne pomanjkljivosti te prejšnje presoje in upoštevati, ali je bil v vmesnem času projekt spremenjen, ali so se na novo pridružili drugi načrti in projekti, ki bi lahko skupaj z načrtom ali projektom, glede katerega je treba opraviti presojo, pomembno vplivali na območje, pa tudi, ali je prišlo do sprememb zadevnih varovanih habitatov in vrst, in ali obstajajo nova znanstvena dognanja.

3. Obveznost nacionalnega sodišča, da mora nacionalne določbe v največji možni meri razlagati v skladu s pravom Unije, ne predpostavlja, da bi morale stranke v okviru postopka, ki teče pred tem sodiščem, to specifično razlago izrecno navajati, če te stranke vsaj zatrjujejo kršitev zadevnih določb prava Unije.

43 Glej zgoraj, točka 42.

44 Glej zgoraj, točka 30 in naslednje.